

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Viite:

Sippola, P. 2020. One planet economy - uusia yrittäjyysmuotoja maapallon ehdoilla. Teoksessa: S. Päällysaho, P. Junell, J. Latvanen, S. Saarikoski & S. Uusimäki (toim.) Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2020: Osaamista strategian vahvuusaloilla. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Tutkimuksia 33, 453 - 461.

ONE PLANET ECONOMY - UUSIA YRITTÄJYYSMUOTOJA MAAPALLON EHDOLLA

Petra Sippola, KTT, lehtori

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

1 JOHDANTOA

Elämme parhaillaan nopean muutoksen aikaa, niin yhteiskunnallisesti kuin taloudellisestikin. Se, mitä on tapahtunut viimeisen kymmenen vuoden aikana, tapahtuu vähintään yhtä paljon myös seuraavan vuosikymmenen aikana. Emme voi pysäyttää muutosta mutta voimme sopeutua siihen ja tarkastella, mitä mahdollisuuksia muutokseen sisältyy. Maailmassamme on tapahtumassa suuria muutoksia niin ilmastonmuutoksen, ehtyvien luonnonvarojen, globalisaation, väestönrakenteen, kaupungistumisen, työn ja yrittäjyyden murroksen kuin digitalisaation takia. Lisäksi muutoksessa on mukana COVID-19-virus, joka mullisti pienessä ajassa koko maapallomme elämän.

Perinteisesti teollisen ajan hyvinvointi on rakentunut luonnonvarojen ja energian kulutuksen kasvun varaan. Ylikulutus tarkoittaa, että kulutamme enemmän kuin mikä on maapallon rajoissa kestävä. Mikäli kaikki kuluttaisivat kuin suomalaiset, tarvitsisimme lähes neljä uutta maapalloa. Kulutuksen raja on monen mielestä tullut nyt vastaan, ja meidän on mahdollista muuttaa kulutustamme niin, että myös jälkipolvet voivat nauttia puhtaasta ja elinvoimaisesta ympäristöstä. Maapallon kestävyyskysymystä ei voi enää ulkoistaa yrityksissäkään yhden osaston tehtäväksi vaan kestävä kehitys on oltava organisaatioissa osa kaikkien ja kaikkea toimintaa. (Demos 2020; WWF Suomi 2020a.)

Koko maailma odottaa uusia ideoita ja ratkaisuja ajan haasteisiin, mutta tavallinen ihminen kaipaa elämäänsä perusturvallisuutta, tasapainoa ja vakautta. Ihmisten tarpeissa ja uusissa ratkaisuissa piilevät uudet mahdollisuudet myös yrityksille ja yrittäjille. Liike-elämä ja yrittäjyys voivat tarjota usein tehokkaimman ja nopeimman tien muutoksen rakentamiseksi. Yritysten olisikin hyvä tunnistaa oman alan tärkeimpiä trendejä sekä ymmärtää se kokonaiskuva, mitä maailmassa on parhaillaan tapahtumassa. Vain jatkuva uudistuminen on yritysten kilpailukyvyyn ehto niin alueellisesti kuin kansainvälisestikin.

Tulevaisuuden asiakkaat haluavat resurssiviisaita ja aikaa säästäviä ratkaisuja ongelmiinsa. Uusien tuotteiden ja palveluiden tulee olla luotettavia sekä helposti saavutettavissa ja käytettävissä, ekologisuuden sekä kestävyden ohella. Erityisesti kestävä kehitys ja kiertotalous tarjoavat kestävä liiketoiminnan suurimmat mahdollisuudet mm. dematerialisoinin, optimoinnin ja jakamistalouden avulla. Hyvä esimerkki tästä on esimerkiksi seinäjokelainen Tanntu, joka vuokraa kotimaisia ja korkealaatuisia vaatteita naisille edulliseen kuukausihintaan tai Emmy's, joka antaa uusille merkkivaatteille uuden elämän. (Partanen 2020.)

Muita merkityksellisiä trendejä uudenlaisen liiketalouden kannalta ovat elämyksellisyys ja merkitystalous. Asiakas haluaa kuulua johonkin, jossa on nk. hyvä pössis. Asiakkaat ovat kiinnostuneet myös kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista. Ostokäyttäytymisen muutos, kestävä asuminen ja liikkuminen tuovat uusia mahdollisuuksia bisnekseen vertaistalouden ohella. Resurssiviisas talous avaa niin kuluttaja- kuin yritysbisnekselle uusia markkinoita mutta auttaa myös ymmärtämään markkinoiden muutosta ja tunnistamaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia. (Demos 2020; Partanen 2020.)

2 YRITTÄJYYDEN UUDET MUODOT

Kestävästä kehityksestä ja kiertotaloudesta on tullut laajasti hyväksytty tavoite myös suomalaisessa yhteiskunnassa. Suomessa on hyvät lähtökohdat tavoitteiden saavuttamiseksi kuten laadukas koulutusjärjestelmä, vahvat instituutiot ja yhteiskunnan vakaus. Myös kiertotalous on noussut ympäristöpolitiikan keskiöön niin Suomessa kuin Euroopan unionissakin. Suomessa mm. Demos Helsinki auttaa yrityksiä luomaan bisnestä, teknologiaa, palveluita ja politiikkaa, jotka pysyvät yhden maapallon rajoissa. (Demos 2020.)

Suomalaista kestävä kehitystä on arvioitu kunnianhimoisessa Polku2030-hankkeessa, jolla Suomi yrittää saavuttaa YK:n kestävä kehityksen tavoitteet. Tavoitteeseen kuuluvat mm. nälän ja köyhyyden poistaminen sekä vastuullisen kuluttamisen ja ilmastotekojen edistäminen. Suomen osalta kestävä kehityksen suurimmat haasteet liittyvät ilmastonmuutokseen, ympäristön tilaan, kulutukseen sekä yhteiskunnan eriarvoistumiseen. (Demos 2020.)

Sitran tulevaisuusbarometrin 2019 (Dufva ym. 2019) mukaan tärkeimpiä yhteiskunnallisia tavoitteita suomalaisten mielestä ovat maapallon kantokykyyn sopeutuminen ja elinympäristön tulevaisuuden turvaaminen, perusturvan uudistaminen ja kilpailukykyyn varmistaminen korkea osaamista vaativassa globaalissa taloudessa. Kyselyn mukaan suomalaisten mielestä todennäköisimmin

onnistutaan kilpailukyyn varmistamisessa, elinikäisen oppimisen tarjoamisessa ja siinä, että teknologia luo hyvinvointia ja vie yhteiskuntaa eteenpäin. Suomalaisten toivomassa tulevaisuuden yhteiskunnassa korostuisivat arvot, kuten tasa-arvo, oikeudenmukaisuus ja suvaitsevaisuus. Toivotussa tulevaisuudessa myös ilmastomuutos olisi otettu vakavasti ja pysäytetty, työllisyys ja toimeentulo turvattu ja koulutus ja osaaminen olisivat korkealla tasolla. (Dufva ym. 2019, 3.)

Kuluttajat ovat valmiita panostamaan sellaisiin tuotteisiin ja palveluihin, jotka helpottavat kulutus päätöksiä ja arjen rutiineja mutta myös auttavat pitämään kulutusmenot hallinnassa ja parantavat yksilön hyvinvointia. Nämä nk. cleantech-kuluttajaratkaisut ovat syntyneissä energian ja resurssien trendinomaisen kallistumisen, käyttäjälähtöisten ajattelutapojen yleistymisen ja digitalisoitumisen törmätessä. (Demos 2020.)

Ekologinen kestävyyskriisi vaatii suomalaisten mielestä siis välittömiä toimenpiteitä. On paineita löytää ratkaisuja ja toimintatapoja, joissa talous ei rasita ympäristöä ja samaan aikaan tuottaa hyvinvointia tasaisesti. Myös kansainvälisen politiikan jännitteet ovat kasvaneet. Monissa maissa merkittävä osa kansasta on osoittanut tyytymättömyyttään omaan asemaansa ja maansa suuntaan viime vuosien äänestyksissä. Samalla vaikuttamiseen ja yhdessä tekemiseen käytetään uusia keinoja esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Ikääntyvä väestö, robotisaatio, digitalisoituminen ja globalisaatio muuttavat työelämää. (Dufva ym. 2019.)

Mistä sitten yritykset voivat etsiä uutta kasvua ja miten ne voivat hyödyntää ajan trendejä toiminnassaan? Elämme aikana, jolloin talouskehitys on epävarmaa, tavaratuotannon hinta on painettu alas ja kuluttajien enemmistö on saanut enemmän kuin perustarpeensa tyydytettyä. Uusia mahdollisuuksia tulee siis tähyillä ihan uusista suunnista.

Yrityksen tulisi aluksi tunnistaa ja määrittää, mitkä liiketalouden trendit vaikuttavat eniten toimialaan ja yrityksen asiakkaiden elämään. Tämän jälkeen on hyvä analysoida ja kiteyttää, mitä erilaiset tulevaisuuden ennusteet tarkoittavat ja miten ne vaikuttavat yrityksen koko toimintaan. Muutoksesta on hyvä luoda suunnitelma tai ansaintamallikaavio, missä on huomioitu mm. toiminnan muutos ja kyvykkyys muuttua koko organisaation tasolla. Erityisen tärkeää on kuitenkin varmistaa hyödyt asiakkaalle ja ottaa asiakas muutenkin koko liiketoiminnan ytimeen. Mikäli asiakas ei arvosta yrityksen toiminnan muutosta, ei muutos tule olemaan kannattava myöskään yrityksen näkökulmasta. (Partanen 2020.)

Vuoden 2020 koronakriisi on tehnyt keskustelun talousjärjestelmästä ja talouskasvusta entistä ajankohtaisemmaksi. Olemmeko oikeasti ajatelleet, miten saamme

yhteiskuntamme toimimaan, jos matala tai negatiivinen kasvu kestää vuosia? Kriisin keskellä ihmiset muokkaavat käytäntöjään. Liiketoimintaa paitsi kuolee, myös syntyy nopeaa tahtia. (Demos 2020.)

Esimerkiksi Kiinassa covid-19-viruksen jälkeisissä elvytystoimissa kansalaisille on jaettu valtion rahoituskuponkeja, joita voi käyttää uuden auton ostoon. Näin pyritään vahvistamaan kulutuskysyntää ja vauhdittamaan teollista tuotantoa. Tämä on hyvä esimerkki elvytyksen luomasta "hiililukkiumasta" (carbon lock-in), jollaisia ympäristö-, kulutus- ja transitiotutkimuksessa on tunnistettu ansiokkaasti. Nyt tehty auton hankintapäätös voi olla siinä tapauksessa hyvä, että korkeapäästöinen auto korvataan vähäpäästöisellä. Yhtä hyvin valtion antama elvytyskuponki voi ohjata jonkun autottoman ostamaan nyt auton tai kannustaa autosta luopumista harkitsevaa hankkimaan uuden polttomoottori-auton. Näin elämäntapa lukkiutuu vuosiksi käytäntöön, josta syntyy merkittäviä päästöjä. (Neuvonen & Mokka 2020.)

2.1 Kestävä kehitys ja vastuullinen yrittäjyys

Kestävä liiketoiminta voidaan määritellä eri tavoin ja sillä voidaan tarkoittaa niin ekonomista, ekologista kuin sosiaalista kestävyttä. Suomessa yritykset ottavat huomioon yhä enemmän luonnon monimuotoisuuden ja ilmastonmuutoksen liiketoiminnassaan. Tulevaisuuden liiketoiminnassa kestävä kehitys tulee olemaan kriittinen kilpailukykyä määrittävä tekijä. Elinympäristöjen heikentymiseen ja luonnon monimuotoisuuden häviämiseen kytkeytyvät haitalliset vaikutukset ulottuvat myös yritystoimintaan Suomessa. (Partanen 2020.)

Kestävän kehityksen ongelmiin vastaavat yritykset voivat erottua myönteisesti kilpailijoistaan. Kestävän kehityksen periaatteet ovat koko maailman yhteinen lista, johon YK:n jäsenvaltiot ovat sitoutuneet etsimään ratkaisuja. Yritysten tarve vastata näihin listauksen kohtiin luo uusia innovaatioita ja kehittää yritysten toimintaa. Liiketoimintamahdollisuuksien kannalta tämä on siis melko herkullinen tilanne. Yritysten vain pitäisi tunnistaa oma roolinsa ja paikkansa kestävä kehityksen yhtälössä. Myös pieni yritys voi aikaansaada merkittäviä positiivisia vaikutuksia yhteiskuntaan, kuten esimerkiksi edellä mainitut secondhand-vaatteiden parissa toimivat yritykset. Yritysten tulisikin kehittää omia prosessejaan ja tarkastella tuotteiden vaikutuksia aina raaka-aineiden valinnasta tuotteen loppuvaiheeseen saakka sekä viestiä omista kestävästä kehityksestä tukevista toimista. (Ulkoministeriö 2020.)

Vastuullinen yrittäjyys on sitä, että yritys ottaa toiminnassaan huomioon ympäristön, sekä sosiaaliset että taloudelliset tekijät yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Vastuullisuus tarvitsee kuitenkin johdonmukaista ja pitkäjänteistä työtä, jotta se tukisi myös liiketoimintaa. Vastuullinen toiminta on myös pk-yrityksille strateginen väline lisätä kilpailukykyä, vastata kestäväen kehityksen haasteeseen ja kehittää toimintaansa pitkällä tähtäimellä. Yritysten vastuullisuudelle on tunnusomaista toimet, jotka hyödyttävät työntekijöitä ja yrityksen sidosryhmiä sekä vapaaehtoiset ympäristötoimet, jotka ylittävät lainsäädännölliset ja sopimusperusteiset vaatimukset. Myös avoimuus ja toiminnan läpinäkyvyys edistävät asiakkaiden ja sidosryhmien luottamusta yrityksen toimintaan. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009.)

Pk-yritykset haluavat toimia vastuullisesti monista eri syistä. Keskeisenä motiivina on vahvistaa toiminnan kannattavuutta ja toimintaedellytyksiä pitkällä aikavälillä. Vastuullinen toiminta voi tuoda yritykselle uusia liiketoimintaideoita, laajemmat markkinat, paremmat tuotteet ja tuotantoprosessit, jotka johtavat asiakastytyvyyteen ja uskollisuuteen. Vastuullinen toiminta motivoi ja sitouttaa myös yrityksen työntekijöitä, kuten myös vastuullisen toiminnan kautta saatu positiivinen julkisuus ja kohentunut imago. Vastuullisen yrittäjyyden hyödyt voi ymmärtää paremmin myös käänteisenä; jos yritys ei toimi vastuullisesti, se voi menettää maineensa ja markkinoiden luottamuksen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009.)

Vastuullisuus voi ilmetä erilaisina käytännönläheisinä toimina, joiden ei tarvitse olla monimutkaisia tai kalliita. Vastuullisesti toimivat pk-yritykset ovat aktiivisia yhdellä tai useammalla vastuullisuuden osa-alueella. Monet pk-yritykset eivät keskity ainoastaan yhteen vastuullisuuden osa-alueeseen vaan noudattavat kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Tällöin vastuullisuus on osa liiketoimintaa ja liikeideaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009.)

2.2 Digitaalinen yrittäjyys mahdollisuutena

Teknologia muuttaa voimakkaasti monia aloja ja toisaalta myös synnyttää uusia aloja. On kuitenkin epäselvää, miten työ ja toimeentulo muodostuvat ja jakautuvat tulevaisuudessa. Teknologia kehittyy nopeasti myös muilla elämän osa-alueilla, kuten liikenteessä, energiantuotannossa ja monissa perinteisissä palveluammatteissa, kuten terveydenhuollossa. (Dufva ym. 2019.)

Talouden siirtyminen kohti digitaalista aikakautta määrittelee myös yrittäjyyden uudelleen syntyminen, mikä perustuu sellaisiin tekijöihin ja ominaisuuksiin, jotka eroavat vakiintuneista pelisäännöistä. Nämä muutokset paljastavat joukon mahdollisuuksia yrityksille, jotka pystyvät mukautumaan digitaalitekniikan mahdollisuuksiin. Uusien ekosysteemien luominen digitaaliseen käynnistykseen on monimutkainen ja vaivalloinen tehtävä, joka edellyttää turvallista ja asiantuntevaa ohjausta sekä monien paikallisten toimijoiden aktiivista osallistumista. Tämä vaatii

myös päätöksentekijöiltä paljon. Digitaalinen yrittäjyys vaatii päätöksentekijöiltä tukea, joka edistää uusien digitaalisella alalla toimivien startup-yritysten synty- mistä ja toisaalta vaalii jo olemassa olevien yritysten skaalaamista ja kehittämistä. (Thomas, Passaro & Quinto) 2019.)

Digitaalisuudesta ja teknologiasta on tullut uusi taloudellinen ja sosiaalinen voima, joka muuttaa perinteisiä liiketoimintamalleja, strategioita, rakenteita ja prosesseja. Digitaalista yrittäjyyttä, joka keskittyy luomaan uusia yrityksiä ja muut- tamaan jo olemassa olevia yrityksiä kehittämällä uutta digitaalista teknologiaa tai niiden uutta käyttöä, pidetään monien maiden kriittisenä pilarina talouskasvulle, työpaikkojen luomiselle ja innovoinnille. Erilaiset digitaaliset tekniikat ovat mah- dollistaneet myös jakamisen talouden kasvun, yhdistäneet omistajat ja käyttäjät ja häirinneet jo jonkun verran yritysten ja asiakkaiden aiempaa vuorovaikutusta. (Baierl, Behrens & Brem 2016.)

Digitaaliset yrittäjät luovat digitaalista arvoa hankkimalla, käsittelemällä ja levit- tämällä digitaalista tietoa. Jos digitaalista yrittäjyyttä tarkasteltaisiin ainoastaan tietojenkäsittelyn näkökulmasta, tarjoaisi se vain mikrotason lähestymistavan aiheeseen. Digitaalisen yrittäjyyden yhteiskunnallinen merkitys tulee näkymään erityisesti palvelujen lisääntymisellä.

Yhä useammat ihmiset osallistuvat tietojen, taitojen ja tavaroiden jakamiseen ja vaihtoon. Jakamistalous on yksi aikamme ilmiöistä, joissa on taloudellisen puolen lisäksi myös vahva sosiaalinen merkitys. Sosiaalisella puolella on suurempi kysyntä asiakkaiden keskuudessa kuin yrittäjien. Yhä digitalisoituneempi ympäristö on johtanut muuttuneeseen elämäntilanteeseen, jolle on ominaista kaupungistumi- nen, avoimuus uusille ratkaisuille, muuttuneet työtilanteet ja uudet ajattelutavat. (Richter ym. 2017.)

Digitaalisen teknologian kehitys johtaa muutoksiin olemassa olevissa liiketoimin- tamalleissa ja uusien luomiseen, uusien tuotteiden ja palveluiden tuomiseen markkinoille sekä liiketoimintaprosessien tehokkuuden lisääntymiseen ja siten yritysten kilpailukyvyyn lisäämiseen. Tämä kehitys heijastuu myös paikallisen ja kansallisen talouden kilpailukyvyyn lisääntymiseen. Nykyisten talouksien muutos digitaaliseksi on merkittävä tilaisuus paikallisen ja kansallisen talouden nopeute- tulle kasvulle, jonka veturina ovat pienet ja keski-suuret yritykset. Digitalous kas- vaa Euroopan unionissa paljon nopeammin kuin muu talous, mikä johtaa myös uusien työpaikkojen luomiseen ja Euroopan talouden digitaalisen muutoksen jatkumiseen. (Turuk 2018.)

2.3 Yhteiskunnallinen yrittäjyys

Partasen (2020) mukaan yhteiskunnallinen yrittäjyys on yksi nopeimmin kasvavista liiketoiminta-aloista. Yhteiskunnallinen yrittäjyys perustuu usein yrityksen arvoihin, kestäväan kehitykseen tai kiertotalouteen. Yhteiskunnallisessa yrittäjyudessa yrityksen arvot toimivat liikeidean perustana. Yhteiskunnallinen yrittäjyys voi perustua myös johonkin uuteen sosiaaliseen innovaatioon. Yhteiskunnallinen yrittäjyys voidaan nähdä myös eräänlaisena vaikuttavuusbisneksenä, sillä sen vaikutus yrityksen maineeseen ja imagoon on usein positiivinen. Kun liikeidea paneutuu yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseen, se on myös tehokas vaikuttamisen keino. (Partanen 2020.)

Yhteiskunnallinen yrittäjyys on eettistä ja vastuullista liiketoimintaa, joilla pyritään ratkomaan erilaisia yhteiskunnallisia ongelmia. Yhteiskunnallinen yrittäjyys saattaaakin olla terminä uusi, vaikka ideana vanha, sillä sen ideologia pohjautuu pitkälti yhteisöllisen talouden taustoihin. Yhteiskunnallisessa yrittäjyudessa tuotetaan julkista ja yhteisöllistä hyötyä esimerkiksi lahjoittamalla osa voittovaroista hyväntekeväisyyteen. Yhteiskunnalliset yritykset eivät siis tavoittele toiminnallaan ensisijaisesti voittoa, mikä ei kuitenkaan merkitse sitä, etteikö toiminnan tulisi olla kannattavaa. Esimerkiksi Linnanmäki lahjoittaa osan tuotostaan lastensuojeluun ja Hope ry jakaa vähävaraisille ja kriisin kokeneille perheille konkreettisia vaate- ja tavaralahjoituksia sekä lapsille ja nuorille harrastustukea ja vapaa-ajan elämyksiä. (Partanen 2020; Hope ry 2020.)

Yhteiskunnallisten yritysten ominaispiirteitä ovat yhteiskunnallinen päämäärä kuten sosiaalinen, terveys- ja hyvinvointi, ekologinen, työllisyys tai kulttuuri. Muita ominaispiirteitä ovat rajoitettu voitonjako sekä liiketoimintamallin yhteiskunnallinen arvo. Suomessa ei ole yhteiskunnallisille yrityksille omaa yritysmuotoa, vaan käytössä on kaikki samat yritysmuodot kuin tavallisilla, voittoa tavoittelevilla yrityksillä. Yhteiskunnallisina yrityksinä voidaan pitää myös sellaisia sosiaalisia yrityksiä, joissa esimerkiksi puolet henkilöstöstä palkataan heikommassa yhteiskunnallisessa asemassa olevista. Sosiaalisten yritysten yhteiskunnalliset vaikutukset tulevat usein sivutuotteena. (Partanen 2020.)

Yhteiskunnalliset yritykset toimivat usein markkinoilla ja tuloista merkittävä osa tulee palvelu- ja tavaramyynnistä. Yritys on myös riippumaton julkisesta sektorista ja yritys käyttää voittoja ensisijaisesti yhteiskunnallisten päämäärien edistämiseksi. Yrityksen toiminta pohjautuu usein myös eettisiin ohjeisiin, se on läpinäkyvää ja hyvän hallintotavan mukaista. Arvolitto on Suomessa aktiivinen toimija yhteiskunnallisen yrittäjyyden määrittäjänä. (Arvolitto 2020; Partanen 2020.)

Moni yritys harjoittaa eettistä, kestäväää ja vastuullista liiketoimintaa, mutta kaikki vaikuttavuutta tavoittelevat yritykset eivät täytä yhteiskunnallisen yrityksen kriteereitä. Etlan (Kotiranta & Widgrén 2015) arvion mukaan Suomessa on n. 19 000 yhteiskunnallista yritystä.

Yhteiskunnallisen yrityksen tarkoituksena voi olla esimerkiksi nuorten tukeminen, heikommassa asemassa olevien ihmisten auttaminen, ikääntyvien toimintakyvyn parantaminen, eriarvoisuuden vähentäminen, syrjäytymisen ehkäisy, ilmastonmuutoksen ehkäisy tai köyhyyden vähentäminen. Myös ihmisten hyvinvoinnin ja liikunnan edistäminen voidaan katsoa yhteiskunnalliseksi yritykseksi.

Yhteiskunnallisen yrittäjyyden markkinat ovat kuitenkin isot ja kansainväliset. Investointirahaa on paljon saatavissa. Yhteiskunnallinen yrittäjyys on globaali ilmiö, jossa vahvasti halutaan kehittää vastuullisen talouden järjestelmää, jossa huomioidaan kuluttajien tarpeet. (Partanen 2020.)

3 LOPUKSI

Vastausta siihen, voidaanko yritystoiminnalla pelastaa maailma, ei välttämättä ole. Varmaa kuitenkin on, että yritysten tulisi huomioida toiminnassaan kestävä kehitys, kiertotalous, digitaalinen ja yhteiskunnallinen yrittäjyys. Ehkäpä moni uusi yritys saa idean näitä kaikkia ominaisuuksia yhdistelemällä.

Myös olemassa olevien yritysten olisi hyvä tarkastella toimintaansa ja kehittää sitä ympäristöystävällisempään suuntaan. Kuluttajat ovat tänä päivänä tietoisempia, mitä vaikutuksia yrityksen toiminnalla on sen ympäristöön. Asiakkaiden tarpeet selviävät vain ja ainoastaan kysymällä heiltä. Toiminnan kehittämistä ei kannata siksik jättää pelkästään johdon arvailujen varaan. Kierto- ja jakamistalous sekä yhteiskunnallinen yrittäjyys ovat keinoja voittaa myös asiakkaiden arvostus ja luottamus.

Tutkimuksen mukaan (Suomen yrittäjät 2019) joka kolmas korkeakouluopiskelija haluaisi valmistuttuaan yrittäjäksi. Korkeakouluopiskelijoiden suhde yrittäjyyteen on ilahduttavan vahva. Toivottavasti myös he ymmärtävät maapallon rajat paremmin kuin aikaisemmat sukupolvet.

Mitä annettavaa Suomella voisi olla? Esimerkiksi Suomen kierrätysosaamisella voisi olla tarve myös muissa maissa, emmekö siis voisi viedä sitä myös rajojemme ulkopuolelle? Näin kierrätysosaaminen ei olisi vain hyväosaisten maiden etu. Pelkästään maailman merissä on tälläkin hetkellä yli 150 miljoonaa tonnia muoviroskaa (WWFSuomi 2020b).

LÄHTEET

- Arvoliiitto. 2020. [Verkkosivusto]. [Viitattu 3.8.2020]. Saatavana: <https://arvoliiitto.fi/>
- Baierl, R., Behrens, J. & Brem, A. 2019. Digital entrepreneurship: interfaces between digital technologies and entrepreneurship. Cham: Springer.
- Demos Helsinki. 2020. Polku2030: Suomen kestävän kehityksen politiikan arviointi. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.8.2020]. Saatavana: <https://www.demoshelsinki.fi/julkaisut/polku2030-suomen-kestavan-kehityksen-politiikan-arviointi/>
- Dufva, M., Laine, P., Lähdemäki-Pekkinen, J., Parkkonen, P. & Vataja, K. 2019. Tulevaisuusbarometri 2019: millaisena suomalaiset näkevät tulevaisuuden? [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Sitra. Sitran selvityksiä 147. [Viitattu 3.8.2020]. Saatavana: <https://media.sitra.fi/2019/02/28132718/sitraselvityksiatulevaisuusbarometriverkkoon.pdf>
- Hope ry. 2020. [Verkkosivusto]. [Viitattu 3.8.2020]. Saatavana: <https://hopeyhdistys.fi/>
- Kotiranta, A. & Widgrén, J. 2015. Esiselvitys yhteiskunnallisesta yrittämisestä: katsaus yhteiskunnallisiin yrityksiin ja vaikuttavuusinvestoimiseen Suomessa. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: ETLA. ETLA Raportit 46. [Viitattu 3.8.2020]. Saatavana: <https://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA-Raportit-Reports-46.pdf>
- Neuvonen, A. & Mokka, R. 2020. Kirje: Elvytyksen kolme horisonttia. [Blogikirjoitus]. Helsinki: Demos. [Viitattu 3.8.2020]. Saatavana: <https://www.demoshelsinki.fi/2020/04/03/kirje-elvytyksen-kolme-horisonttia/>
- Partanen, N. M. 2020. Yhteiskunnallinen-yrittäjyys, erilaiset arvot liikeidean perustana. Future Business 2 webinaari 21.2.2020. [Video]. Project Impact Oy. [Viitattu 4.8.2020]. Saatavana: <https://www.dreambroker.com/channel/thjgcs8/yr32iczt>
- Richter, C., Kraus, S., Brem, A., Durst, S. & Giselbrecht, C. 2017. Digital entrepreneurship: Innovate business models for the sharing economy. Creativity and innovation management 26 (3), 300 - 310. doi: 10.1111/caim.12227
- Suomen Yrittäjät. 2019. Tutkimus: Joka kolmas korkeakouluopiskelijoista haluaisi valmistuttuaan yrittäjäksi. [Verkkoartikkeli]. Tiedote 25.10.2019. [Viitattu 5.8.2020]. Saatavana: <https://www.yrittajat.fi/tiedotteet/613632-tutkimus-joka-kolmas-korkeakouluopiskelija-haluaisi-valmistuttuaan-yrittajaksi>
- Thomas, A., Passaro, R. & Quinto, I. 2019. Developing entrepreneurship in digital economy: the ecosystem strategy for startups growth: strategy and behaviors in the digital economy. [Verkkoartikkeli]. InTechOpen 11.4.2019. [Viitattu 4.8.2020]. doi: 10.5772/intechopen.85423
- Turuk, M. 2018. The importance of digital entrepreneurship in economic development. [Verkkojulkaisu]. Conference: 7th International Scientific Symposium: Economy of Eastern Croatia - Vision and Growth At: Osijek, Croatia. [Viitattu 5.8.2020]. Saatavana: https://www.researchgate.net/publication/329659691_The_Importance_of_Digital_Entrepreneurship_in_Economic_Development
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2009. Vastuullinen yrittäjyys pk-yrityksissä: käytännön esimerkkejä. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 4.8.2020]. Saatavana: <https://tem.fi/documents/1410877/2934378/Vastuullinen+yritt%C3%A4jyys+pk-yrityksiss%C3%A42C+k%C3%A4yt%C3%A4nn%C3%B6n+esimerkkej%C3%A4>
- Ulkoministeriö. 2020. Agenda 2030: kestävän kehityksen tavoitteet. [Verkkosivu]. [Viitattu 4.8.2020]. Saatavana: <https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>
- WWF Suomi. 2020a. Ylikulutus. [Verkkosivu]. Saatavana: <https://wwf.fi/uhat/ylikulutus/>
- WWF Suomi. 2020b. Merten muoviroskat. [Verkkosivu]. Saatavana: <https://wwf.fi/uhat/merten-muoviroska/>